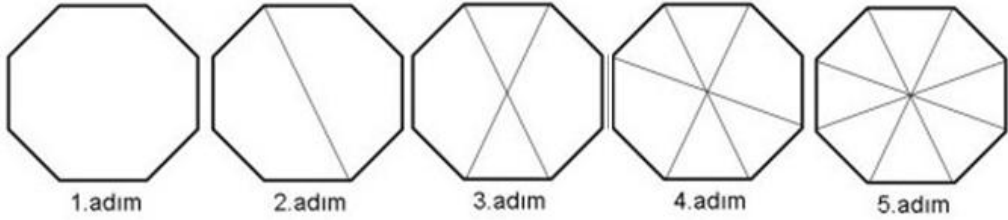

6. BÖLÜM ÖRÜNTÜ ve FRAKTAL

ÖRÜNTÜ ve FRAKTAL KAVRAMI

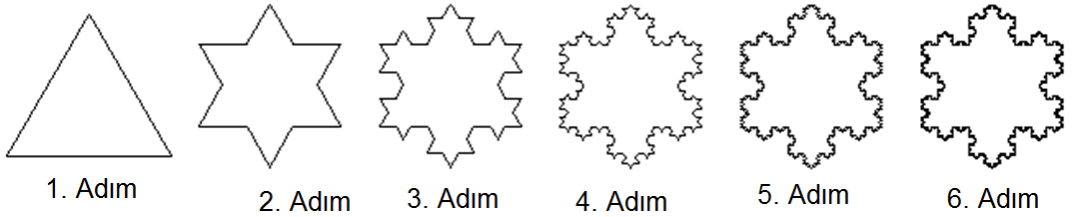
6.10. Tanım: Geometrik şekillerin oluşturduğu dizilere örüntü denir.

Örnek:

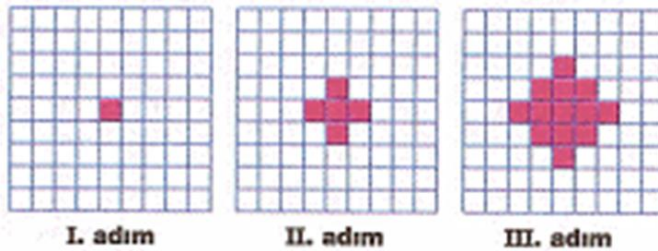
Verilen şekiller altıgenin içine çizilen 1. adımda 0 tane, 2. adımda 1 tane, 3. adımda 2 tane, 4. adımda 3 tane, 5. adımda 4 tane, 6. adımda 5 tane doğrular çizilerek bir örüntü oluşmuştur.

Örnek:

Bu örnekte de verilen şekillerin uçlarına üçer adet üçgen çizilmeye çalışarak bir örüntü oluşmuştur.

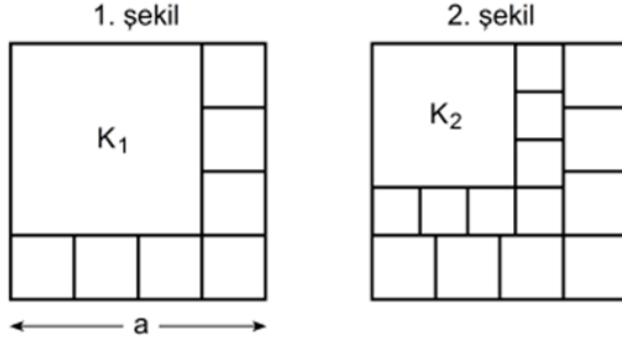
Örnek:

Yukarıdaki örüntünün IV. adımında oluşan şekilde kaç tane boyalı kare vardır.

- Çözüm: 1. adım 1 kare boyalı
2. adım $1 + 3 = 4$ kare boyalı
3. adım $1 + 3 + 9 = 13$ kare boyalı
4. adım $1 + 3 + 9 + 27 = 40$ kare boyalı

Örnek: Bir kenar uzunluğu a birim olan bir kare, yedisi eş toplam sekiz kareye ayrılıyor ve elde edilen büyük kare K_1 olarak adlandırılıyor (1. Şekil). Daha sonra K_1 karesi de benzer biçimde ayrılıp K_2 karesi elde ediliyor (2. Şekil).

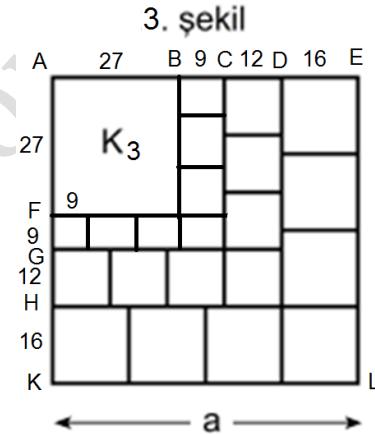

K_2 karesi de benzer biçimde ayrıldığında elde edilen K_3 karesinin bir kenar uzunluğu 27 birim oluyor. Buna göre, a kaçtır?

- A) 36 B) 49 C) 64 D) 81 E) 100

(2013 YGS)

Çözüm: 3. adım

şeklinde oluşur. K_3 karesinin bir kenar uzunluğu 27 birim ise $|BC| = \frac{27}{3} = 9$ br olur. Buna göre K_2 karesinin bir kenar uzunluğu $27 + 9 = 36$ birimdir. Şu halde $|CD| = \frac{36}{3} = 12$ br olur. Buna göre K_1 karesinin bir kenar uzunluğu $36 + 12 = 48$ birimdir. O halde $|DE| = \frac{48}{3} = 16$ br olur. Buradan,

$$a = 48 + 16 = 64 \text{ br}$$

elde edilir.

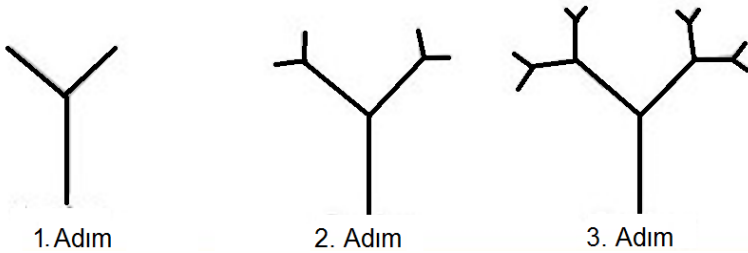
6.11. Tanım: Bir şeklin her bir parçasından, belirli oranlarla büyütülmüş yada küçültülmüş benzer parçaları inşa edilen örüntülere fraktal denir. Buna göre fraktallar bir örüntüdür, ama her örüntü fraktal değildir.

Örnek:

Resimde de **eğrelti otu** verilmiştir. Eğrelti otunun her yaprağının üzerinde yine küçük küçük yapraklar vardır. Bu bir fraktaldır.

Örnek:

1. Adım

2. Adım

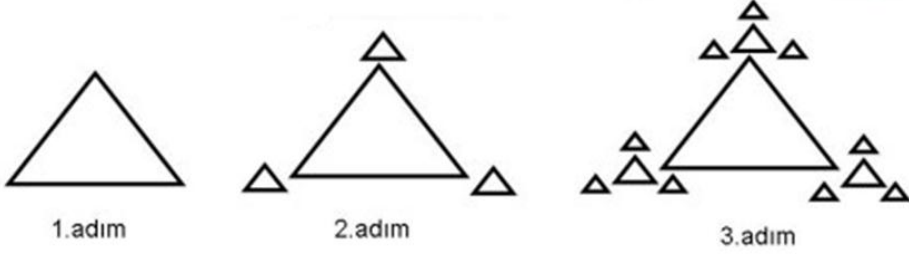
3. Adım

Yukarıda verilen "Y" şeklinde fraktalların 5. adımında kaç tane "Y" harfi bulunmaktadır.

- Çözüm: 1. adım 1 "Y" harfi
2. adım $1 + 2 = 3$ "Y" harfi
3. adım $1 + 2 + 4 = 7$ "Y" harfi

4. adım $1 + 2 + 4 + 8 = 15$ "Y" harfi
5. adım $1 + 2 + 4 + 8 + 16 = 31$ "Y" harfi

Örnek:

Yukarıda verilen üçgen şeklinde fraktalların 5. adımında kaç tane üçgen harfi bulunmaktadır.

- Çözüm: 1. adım 1 üçgen
2. adım $1 + 3 = 4$ üçgen
3. adım $1 + 3 + 9 = 13$ üçgen
4. adım $1 + 3 + 9 + 27 = 40$ üçgen
5. adım $1 + 3 + 9 + 27 + 81 = 121$ üçgen

Mark Rehorst'tan el fraktali!